

YANGI PEDAGOGIK METODLAR

*Haytmetova Nasiba Narimanovna**Xorazm viloyati Urganch shahri 2-son kasb -hunar maktabi**Iqtisod fani o'qituvchisi*

Annotatsiya. Pedagoglar, har bir o'quvchining imkoniyatlarini tan olishga asoslangan, darsga qatnashmagan, darsda qolmaganlarga e'tibor bermagan an'anaviy o'qitish usullariga bo'yicha yondashib kelishdi. Bu natijada, sinfdagi ko'p o'quvchilar o'z yo'lini aniqlay olmaganlar va hayotda muvaffaqiyatsizlik va o'zining o'zini anglashi lozim bo'lgan avvalgi o'quvchilar yo'q. Tezida, yangi pedagogik texnologiyalar talabalar rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: yangi pedagogik texnologiya, ta'lim tizimi, mustaqil fikrlash, ijodiy izlanish, tashabbuskorlik, an'anaviy o'qitish usullari.

Kirish. Talim tizimidagi innovatsion usullar, an'anaviy o'qitish usullariga alternativa bo'lib, axborot texnologiyalarining tez rivojlanishi bilan o'rnini bosmoqda. Bu, talabalarga kelajakda rivojlanishlarini ta'minlash uchun muhim muammolar bilan yuzlashishlarini hal qilishga yordam beradigan ko'nikmalarni o'rganishda muhim bo'lib chiqmoqda. Misol uchun, evristik ta'lim, talabalarga nazariy bilimlarni muammolar bilan yuzlash, faollashtirish va bilimlarni to'plashda yordam berish uchun qo'llaniladi. Bu usulning muhim asosiy tamoyillari mavjud. Birinchi navbatda, o'rganish maqsadini belgilash katta ahamiyatga ega, chunki bu o'quv jarayonini maqsadga yo'naltirish uchun juda muhimdir. Talabalar chuqur bilim olishadi, natijalarni tahlil qilishadi va faol ishtirok etish va motivatsiyasini rag'batlantirishadi. Guruhda hamkorlik va faoliyatni rag'batlantirish kuchayadi, kuzatish va ikki tomonlama muloqotlarga yordam beradi. Bundan tashqari, o'qituvchi o'z vaqti vaqtincha individual yoki guruhning ehtiyojlariga qarab ajratiladi va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini ta'minlaydi. O'qituvchi, talabalar bilan o'quv jarayonini osonlashtirish, ikki tomonlama muloqotlar orqali yordam berish va ba'zi hollarda ma'lumot berishda muhim rol o'ynaydi.

An'anaviy ta'limda, o'quvchilar yalniz hozirgi bilimlarni o'rganish uchun targ'ib etilgan edi. Bu usul, o'quvchilarning o'zining o'zlashtirish, ijodiy izlanish va intilishlarini o'zlashtirishga imkon berardi.

Hozirgi kunda, ta'limda innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalari bilan ta'limni yanada rivojlantirishga qaratilgan harakatlar e'tiborga sazovor bo'lyapti. Zamonaviy texnologiyalar, o'quvchilarning o'z bilimlarini qidirish, mustaqil o'rganish, tahlil qilish va hatto o'z ishlarini ham yaratishga yordam beradi. O'qituvchi bu jarayonda o'zining yoki guruhning rivojlanishi, bilim olishi va tarbiyalanishi uchun

sharoit yaratadi. Shundaylikcha, o'qituvchi rahbarlik va yo'l so'zlash faoliyatiga ega bo'ladi.

Yangi interaktiv o'qitish usullari va pedagogik innovatsiyalar, an'anaviy darslarni chetda qoldirib, tezkor axborot asriga moslashib boradi. Bu, o'quvchilarning faqat nazariy bilimlarni egallab qolishga imkon bermay, balki kelajakda muammolarni hal qilish uchun yangi usullar bilan o'zlashtirishga imkoniyat yaratadi. Evristik usulida o'quvchilarning qiziqtirganliklarini oshirish, ularning egallagan bilimlarini amaliyotga o'tkazish bilan birga bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini yaratadi. Bu usul o'quvchilarga maqsadli o'rganishni ta'minlaydi va o'rganish jarayonini maqsadli bo'lishi talab qilinadi. O'quvchilar uchun ma'qul bo'lgan ma'lumotlarga chuqur kirishish, o'quv jarayonining muvaffaqiyatini ta'minlashga yordam beradi. Guruhda hamkorlikda faol ishlash, fikr almashish, ikki tomonlama fikr almashish tushunchalarini oshirish, fikrlarni baholash va taqqoslashni rag'batlantirishga yordam beradi. O'qituvchi o'quvchilar yoki guruhlarining ehtiyojlariga mos keladigan vaqt chegarasiga ajratiladi. Shuningdek, o'qituvchi o'qish jarayonini o'quvchilarni jalb etuvchi va ikki tomonlama fikr almashish bilan ta'minlaydigan shaxs vazifasini o'zlashtiradi. An'anaviy ravishda o'qituvchi ma'lumot bilan ta'minlanishi mumkin, lekin bu, shu bilimni ta'qib qilishning kamroq usuli.

Bu maqolani tahlil qilish jarayonida ilmiy bilishning mantiqiylik, tarixiylik, izchillik va obyektivlik usullaridan keng foydalanilgan. Pedagogik texnologiyalar va interaktiv metod o'quvchi bilim salohiyati uchun ahamiyatli ekanligi haqida tahlil olindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning tarixi va ma'naviy merosini o'rganishga oid bergan uslubiy tadqiqotning nazariy-uslubiy asosi bo'lib xizmat qiladi. O'qituvchilar o'zgarishlarga qanday munosabatda bo'lish to'g'risida qat'iy qarama-qarshi fikrlarga ega: konservativ (hamma narsani qanday qoldirsa, maktab o'quvchilari o'tgan asrdagi kabi o'qitilishi kerak) ta'lim tizimini to'liq qayta qurish zaruratigacha. Bizning pozitsiyamiz ambivalentlik printsipiga, "an'ana → innovatsiya" ning uzluksizligiga, elektron va vizual madaniyat fenomenini faol o'rganishga va vizual madaniyatning maktab o'quvchisi shaxsiga ta'sirini o'rganishga bo'lgan ehtiyojga asoslanadi. Raqamli texnologiyalar bizning hayot tarzimizni, aloqa usullarini, fikrlash tarzimizni, hissiyotlarimizni, boshqa odamlarga ta'sir kanallarini, ijtimoiy ko'nikmalarimizni va ijtimoiy xatti-harakatlarimizni o'zgartiradi. Maktab o'quvchilari va talabalari ko'proq qisqa muddatli xotiraga ega; shuning uchun uzoq muddatli xotirada bilimlarni mustahkamlash va malakalarni rivojlantirishning yangi usullari zarur. O'qituvchilar maktab o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini shakllantirish muammosidan xabardor. Bilim olishda "yuzaki" va "chuqur" / "chuqur" yondashuvni tushunish qiziq. "Matnni yoddan o'rganish, ma'nosiga e'tibor bermaslik, tushunish - yuzaki yondashuv, ajralmas va tanqidiy baho, materialni o'rganish chuqur yondashuv sifatida tanilgan". "Yuzaki o'rganish bu yuzaki yondashuv; bu bilimlarni takrorlash,

o'qituvchilar tomonidan tartibga solinadigan mashg'ulotlar, passiv epistemologiya, ikki tomonlama ko'rish va bilimlarni iste'mol qilish. Chuqur yondashuv, bilimlarni o'zgartirish, o'z-o'zini boshqarishni o'rganish, faol epistemologiya, relyativistik qarashlar va bilimlarni shakllantirish yondashuvi chuqurroq o'rganishga olib kelishi mumkin " O'qituvchi, bir tomondan, sub'ektiv ravishda ta'lim mazmuni, uslublari, strategiyalari va texnologiyalarini loyihalashga qaror qiladi, ammo ta'lim islohotlarini amalga oshirish unga bog'liqdir. Boshqatomondan, davlat va jamiyat pedagogik madaniyatni, o'qituvchilar fikrlarining qadrlil tomonlarini kasbiy, kasbiy tayyorgarlik va o'qituvchilar malakasini oshirish tizimi orqali efirga uzatadi. Ong va kasbiy faoliyatning sub'ektivligi zamonaviy pedagogika fanining tamoyillaridan biridir. Ya'ni, innovatsion usullarni qo'llash yoki ishlatmaslik o'qituvchining shaxsiyati, uning uslubiy vakolati, pedagogik mahoratiga bog'liq. O'qituvchilarni tayyorlash tizimining vazifasi bunday ehtiyojni amalga oshirish, metodik vakolatlarni shakllantirishdir. Maktab va universitetlarning vazifasi o'qituvchilar va o'quvchilar ijodini rivojlantirishni rag'batlantirish va rag'batlantirishdir. O'qituvchining muhim vazifasi - uning pedagogik salohiyatini doimiy ravishda aks ettirish va rivojlantirish; u holda o'qituvchining namunasi ta'sirida bo'lgan talaba faol va malakali inson bo'ladi. Barcha o'quvchilar har xil. Biroq, aksariyat o'quv ma'ruzalari va materiallari hamma uchun bir xildir. Bu o'quvchiga mazmun bilan qanday aloqada bo'lishini aniqlash uchun yukni yuklash orqali ta'lim muammosini keltirib chiqaradi.

Ta'limning samaradorligini oshirishga bo'lgan qiziqish va e'tibor kuchayib bormoqda. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol uslublar, o'quvchilarga mustaqil fikrlash, ijodiy izlanish va tashabbuskorlikni o'rganishda yordam beradi. Bu usullar o'quvchilarning aktivi bo'lishini va o'z fikrlarini bayon etishlarini ta'minlaydi.

Xulosa. Pedagogik texnologiyalar, o'quvchilarning shaxsiy tashabbuslarini rivojlantirish va ularni o'zlashtirish uchun imkoniyatlar yaratishga qaratilgan. Bu, o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi ishonchli va samarali munosabatlarni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Yangi pedagogik texnologiyalar umumiy maqsadlardan kelib chiqib, dars va dars modullariga ajratib, dastlabki sinfdan davom etilishi lozim bo'lgan masalalar tizimini aniqlab oladi. Shuningdek, dars qismlari orasidagi zaruriy bog'liqliklarga va fanlararo aloqalarga alohida e'tibor qaratish mumkin. Bu, ta'lim jarayonini muntazam va tizimli qilishda yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sayidaxmedov.N.Yangi pedagogik texnologiyalar. T.,”Moliya”, 2003.171 b.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. T., 2003.
3. Choriev A. Yangi pedagogik texnologiyalar. Ma'ruzalar matni, Qarshi 2000.
4. T.G'afforova va boshqalar. Ta'limning ilg'or texnologiyalari. Qarshi 2003. 112 b.